

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

REVISTA ROMÂNĂ DE EXECUTARE SILITĂ

[1] 2018

ANUL XV - SERIE NOUĂ

Revistă publicată în parteneriat cu:

UNIUNEA NAȚIONALĂ A EXECUTORILOR JUDECĂTOREȘTI DIN ROMÂNIA

CONSILIUL ȘTIINȚIFIC

Conf. univ. dr. ELENA BELEI	• Universitatea de Stat din Republica Moldova, Chișinău (Republica Moldova)
Prof. univ. dr. GABRIEL BOROI	• Facultatea de Drept, Universitatea din București
Prof. univ. dr. TRAIAN BRICIU	• Facultatea de Drept, Universitatea din București
Prof. MÉLINA DOUCHY-LOUDOT	• Universitatea din Toulon (Franța)
BOGDAN DUMITRACHE	• Executor judecătoresc, Camera Executorilor Judecătorești București, formator INM
Prof. FRÉDÉRIQUE FERRAND	• Facultatea de Drept, Universitatea Jean Moulin, Lyon III (Franța)
JACQUES ISNARD	• Președinte de onoare al Uniunii Internaționale a Executorilor Judecătorești și Ofițerilor Judiciari
Prof. univ. dr. IOAN LEȘ	• Facultatea de Drept „Simion Bărnuțiu”, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu
Prof. univ. dr. FLOREA MĂGUREANU	• Universitatea Româno-Americană din București
Conf. univ. dr. VEACESLAV PÎNZARI	• Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți (Republica Moldova)
Prof. univ. dr. VALERIU STOICA	• Facultatea de Drept, Universitatea din București
Prof. univ. dr. BARBU VLAD	• Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” din București

COLEGIUL DE REDACȚIE:

COORDONATORI

Lector univ. dr. **Claudiu Constantin Dinu**
Facultatea de Drept, Universitatea București,
Avocat, Baroul București (*Doctrină*)

Roxana Stanciu
Judecător, Tribunalul București
(*Practică judiciară*)

Conf. univ. dr. **Eugen Hurubă**
Facultatea de Științe Economice, Juridice și Administrative, Universitatea „Petru Maior”
Tîrgu Mureș; executor judecătoresc, Camera
Executorilor Judecătorești Tîrgu Mureș
(*Drept comparat*)

Prof. univ. dr. **Daniel-Mihail Șandru**
Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”
București; cercetător științific gr. II, Institutul
de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”
(*CEDO, CJUE – analize, comentarii, jurisprudență*)

REDACTORI

Valentin Buliga, Judecător, Tribunalul Specializat Mureș

Lector univ. dr. **Andrea-Annamaria Chiș**, Judecător;
membru CSM

Dr. **Paul Pop**, Avocat, Baroul București; cadru didactic
asociat, Facultatea de Drept, Universitatea București

Dr. **Marius Radu**, Executor judecătoresc, Camera
Executorilor Judecătorești Pitești

Conf. univ. dr. **Sebastian Spinei**, Facultatea de Drept
„Simion Bărnuțiu”, Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu

Conf. univ. dr. **Andreea Tabacu**, Facultatea de Drept și Științe
Administrative, Univ. Pitești; judecător, Curtea de Apel Pitești

VioREL Terzea, Judecător, Curtea de Apel Pitești

Lector univ. dr. **Nicolae-Horia Țiț**, Facultatea de Drept,
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași; avocat Baroul Iași

Lector univ. dr. **Gheorghe-Liviu Zidaru**, Facultatea
de Drept, Universitatea București; judecător, Curtea de Apel
București; formator INM

CUPRINS

RESTITUTIO

<i>Problema unificării legislațiunii în România Mare – Conferință ținută la Baroul Avocaților din Jud. Ilfov în ziua de 28 iunie 1919, de dl Vasile TONCESCU</i>	11

I. DOCTRINĂ

1. Teodor Bodoașcă, Natalia Saharov – Opinii în legătură cu unele aspecte controversate ale regimului juridic actual al dreptului de coproprietate forțată	24
2. Mihaela Ionaș – Aspecte privind executarea silită împotriva moștenitorilor	38
3. Ioan Leș – Repere esențiale ale răspunderii disciplinare a executorilor judecătorești	67
4. Cătălin Lungănașu – Admisibilitatea contestației la executare în condițiile titlului executoriu reprezentat de o hotărâre judecătorească sau arbitrală	78

II. CEDO, CJUE – ANALIZE, COMENTARII, JURISPRUDENȚĂ

Roxana Stanciu – Închiderea procedurii de supraveghere de către comitetul de miniștri cu privire la grupul de cauze „RUIANU” – obligațiile pozitive ale statului în legătură cu executarea hotărârilor între persoane private. Cauza <i>CIOCODEICĂ c. României</i> (cererea nr. 27413/09)	99

III. DREPT COMPARAT

Vladimir Alexandrovici Gureev – Cu privire la limitele aplicării noi legislații privind activitatea profesională de recuperare	116

IV. HOTĂRĂRI PREALABILE PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

1. Decizia nr. 77 din 6 noiembrie 2017 referitoare la interpretarea și aplicarea în timp a art. 666 alin. (2) din Codul de procedură civilă	124
2. Decizia nr. 88 din 4 decembrie 2017 referitoare la procedura de executare prevăzută de art. 1 alin. (1) și (2) din Ordonanța de urgență nr. 71/2009	138
3. Decizia nr. 7 din 22 ianuarie 2018 referitoare la modalitatea de interpretare a dispozițiilor art. 666 alin. (5) din Codul de procedură civilă	148

V. DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

1. Decizia nr. 572 din 21 septembrie 2017 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 644 alin. (1) și art. 645 alin. (1) din Codul de procedură civilă	164

VI. PRACTICĂ JUDICIARĂ

1. Abrogarea dispozițiilor legale care au constituit temei de drept pentru obligarea contravenientului la plata despăgubirilor. Aplicarea retroactivă a legii contravenționale favorabile contravenientului	168

2. Achitarea integrală a debitului supus executării silit. Emiterea procesului-verbal de actualizare a creanței. Nelegalitate.....	173
3. Comunicarea titlului de creanță fiscală prin publicitate. Condiții	177
4. Contestație la executare. Data de la care începe să curgă termenul de contestare a actelor executorului judecătoresc	183
5. Contestație la executare propriu-zisă. Calculul termenului. Tardivitate.....	188
6. Executarea silită a sumelor înscrise în titlurile executorii emise împotriva instituțiilor publice. Termen de grație de 6 luni. Condiții	194
7. Publicarea titlului de creanță fiscală pe pagina de internet a autorității administrației publice. Condiții prealabile	204
8. Verificarea întinderii creanței de către instanța de executare. Neindicarea acestei solicitări în contestație. Legalitate.....	208

PROBLEMA UNIFICĂREI LEGISLAȚIUNEI ÎN ROMÂNIA MARE¹

Conferință ținută la Baroul Avocaților din Jud. Ilfov în ziua de 28 iunie 1919, de dl Vasile TONCESCU

Generațiunea noastră a trăit timpuri foarte grele, zilele celui mai mare războiu. Noi românii pe lângă rigorile și lipsurile de tot felul ce au decurs din acest mare cataclism, am trăit și zilele de restriște și zilele de glorie neperitoare ale celei mai mari lupte din toate câte a avut să ducă vre'o dată neamul românesc.

Suferințele tuturor ca și sângele ce-a curs cu atâta generositate n'au fost zadarnice.

Marele războiu european s'a terminat prin triumful forței pusă în serviciul dreptului, prin înfrângerea autorității militariste și robiei politico-economice. La Paris se făurește o lume nouă cu state noi, cu hotare schimbate, se înfăptuiește o altă Europă bazată pe principiul naționalităților. Acestea s'au mai petrecut și la alte conferințe de pace; ceea ce caracterizează actuala conferință este că se iau garanții că în viitor viața noilor și vechilor state să fie bazată pe organizațiune democratică.

Spre exemplu se cere amiralului Colceag asigurări că nu va reintrona în Rusia țarismul. Este de observat Domnilor, că pe deasupra principiilor democratice ce se înscriu în tratat, deasupra întregii conferințe dela Paris, deasupra tuturor statelor noi și vechi, aliate și asociate, deasupra armatelor victorioase și generalilor celebri care au făurit victoria, mai presus de toate și de toți, bate un vânt democratic. Acest curent puternic a țâșnit din imensa aomenire în care masele celor ce muncesc au dus greul. Curentul acestei furtuni democratice este așa de puternic în cât nu i se poate rezista; lui nu i se pot opune piepturile armatelor care au zdrobit militarismul autocrat, de oarece el însuși aste opera lor. Contra lui nu există arme de distrugere sau de înfrângere. Acesta este un lucru cert, evident. S'a schimbat ceva în lume, dar ceea ce s'a schimbat nu este numai geografia, ci și concepțiunea noastră a tuturor și sufletul nostru. Acum mai bine de un secol, marea revoluțiune franceză a înscris în legislațiunea universală trei mari principii: libertate, egalitate și fraternitate. Zeci de ani au trecut de atunci și n'au fost suficienți să transforme în realitate aceste mari principii; ele au rămas de fapt adevăruri numai în litera legilor. A trebuit să vină patru ani ai războiului european pentru ca acest mare eveniment să se întâmple.

Din cauza stărei de asediu, a censurei, a curților marțiale se pare că principiul de libertate a eșit mai înfrânt din acest războiu precum era mai înainte. Aceasta este numai aparenta și o tristă realitate momentană. Din sugrumarea actuală, dorul de libertate se va mări și curentul pentru realizarea lui va fi așa de puternic în cât nu-i va putea rezista toate curțile marțiale reunite. În această atmosferă profund democratică, cu tendințe internaționale însă necomuniste, este natural ca la conferința păcei să se lucreze pentru a se pune bazele unei legislațiuni universale. Aceasta este conform spiritului vremii. La 11 Aprilie 1919, conferința păcei a ținut ședință plenară și s'au stabilit principiile organizațiunii mondiale a muncii. În urma propunerii Ministrului Englez Barnes, după cuvântarea președintelui

¹ Publicată în Tribuna Juridică nr. 39-41/1919, pp. 73-80. Articolul este reprodus utilizând ortografia și punctuația originală.

Wilson, a Ministrului francez Colliard și a socialistului belgian Wanderwelde s'a votat următoarea moțiune:

„Conferința aprobă convențiunea prin care se creiază o organizațiune permanentă destinată să asigure regulamentul internațional a condițiilor muncii”.

Pe baza acestei moțiuni un capitol special al tratatului de pace cuprinde regulamentul muncii. În acest moment pacea s'a semnat² și în curând pe baza ratificărilor, legea muncii va fi aceeași în toate țările beligerante.

Acesta este începutul. Sunt în curs și alte lucrări cu aceleași tendințe. Bune înțeles principiul nu este susceptibil nici de generalizare, nici de aplicare universală. La acestea se opune precum spunea Ministrul englez Barnes:

1. Diferența gradelor de dezvoltare la care au ajuns diversele state.
  2. Dificultatea de a da putere nelimitată unei autorități care să stea deasupra națiunilor.
- Cu alte cuvinte se opun suveranitățile naționale și suficiențele naționale.

Înainte de războiu se desemnase acest curent pentru a face legi cari să fie aplicate în mai multe state. La sfârșitul anului 1913, eminentul scriitor belgian Eugen Bale a fost rugat de comitetul Camerei de Comerț din Bruxelles, să provoace în principalele parlamente din Europa constituirea unor comitete care să urmărească împreună opera de coordonare legislativă în materie comercială. Propunerea a fost primită și la 19 Iunie 1914 conferința inaugurează lucrările sale. Prima sesiune s'a ținut în sala senatului belgian unde s'a constituit „Conferința parlamentară internațională de comerț”.

Scopul conferinței, conform statutelor votate este acela:

„Să reunească într-o acțiune concordantă comisiunile de comerț sau de legislațiune comercială stabilite în mod special pentru a urmări în comun, unificarea legilor, ordonanțelor și obiceiurilor comerciale, mărginindu-se la chestiunile susceptibile de a primi o soluțiune internațională și de a asigura astfel națiunilor participante, o protecțiune eficace intereselor lor în străinătate”.

Războiul n'a întrerupt lucrările conferinței care s'a întrunit în 1916 la Paris, în 1917 la Roma, în 1918 la Londra și acum după eliberarea Belgiei la Bruxelles.

Au aderat la conferință: Belgia, Franța, Anglia, Grecia, Italia, Portugalia, România, Serbia, și Cehoslovacia.

Sper ca din această muncă persistentă va eși codul comercial internațional. În modul acesta se va ușura schimbul, se vor dărâma barierele, se vor lărgi orizonturile.

Acestea sunt principiile noi și bune cari apar în aceleași principii cu orizonturi reduse, bine înțeles, și trebuiesc aplicate în România Mare. Precum am spus din acest război a eșit nu numai harta Europei schimbată, dar și spiritul vremii transformat.

Din cea mai cumplită și mai grea luptă a neamului românesc, a eșit România Mare ca teritoriu; nouă ca concepție.

Uniți sufletește am fost totdeauna românii de pretutindeni; de asemenea am avut aceeași limbă, aceleași datini; am avut individualitatea noastră etnică. Acum avem, și statul unitar al națiunii Române. Înăuntrul acestui stat să dispară barierele, să lărgim orizontul. Suntem de acum un neam, avem aceeași limbă, trebuie să ne supunem unei singure legi. Să nu mai dăinuască starea de azi, când între Carpați, Dunăre și Prut, avem o lege, dincolo de Carpați și peste Nistru altele. Acestei stări anormale trebuie să-i punem capăt prin unificarea legislației.

² Conferința a fost ținută în ziua semnării păcii.

Actualmente avem în România șase diferite legislațiuni. D-l Dr. Petre Poruțiu în articolul său din *Dreptul* revista dela Sibiu, citează următoarele: 1. Sistemul dreptului românesc înjghebat dela unirea principatelor pe temeliile legislațiunei napolionene și a codificațiilor mai noi din țările romanice. 2. Sistemul dreptului rusesc cu unele fragmente ce s'au păstrat din vechiul drept moldovenesc din Basarabia. 3. Sistemului dreptului austriac din Bucovina. 4. Sistemul dreptului austriac combinat cu dreptul ungar cum era în vigoare în părțile ardeleni și granița militară a fostei ungarii și înșfârșit. 5. Sistemul dreptului ungar în Maramureș, părțile ungare și o parte a Banatului.

Enumerarea d-sale care este desigur bună pentru Ardeal și Bucovina, este incompletă pentru Basarabia, unde sunt în vigoare două deosebite legiuri.

În Basarabia de Nord răpită la 1812 sunt în vigoare legile civile vechi românești împreună cu altele rusești iar în partea de sud răpită la 1878 sunt în vigoare alte legi, astfel că în total populațiunea României este guvernată acum de 6 deosebite legislațiuni.

Necesitatea unificării legislațiunei este evidentă; ea apare tuturor, singura discuțiune ce se face este asupra modului de a înfăptui unificarea. În această privință sun mai multe păreri. Unii cer să se unifice legislațiunea decretându-se aplicarea în tot cuprinsul României Mari a codurilor azi în vigoare în vechiul regat, în forma lor actuală.

Această teorie este susținută pe baza principiului suveranității. D-l Vespasian Erbiceanu președintele curței de Apel din Chișinău în discursul său ținut la Cercul de Studii Juridice din Basarabia susține acest sistem în modul următor:

„Astfel fiind încorporarea unei provincii în organismul juridic al altui Stat, implică *eoipso* în sine adoptarea rânduirilor și legiurilor acelui stat cari, sunt expresiunea suveranității sale. După cum în om nu pot exista concomitent, două voinți deosebite, tot așa în limitele uneia și aceleiași suveranități nu pot exista două expresiuni de voință, distincte, două norme de legiuri diferite.”

Cred că teoria suveranității nu se poate aplica în cazul nostru; ea este bună pentru țările cucerite, dar nu pentru cele desrobite care s'au unit frățește urmând imboldul sângelui. La nou nu trebuie să existe tendințe de dominațiune; iar dacă s'au născut undeva, trebuesc înăbușite. Noi cu toții trebuie să fim o apă și într'un spirit de confraternitate și solidaritate națională, să lucrăm în interesul general. Deci nu pe baza suveranității dar pe baza interesului comun național, trebuie să facem ca să avem o singură legislațiune. Această legislațiune să fie cât mai bună. Dacă codurile noastre ar fi bune sistemul aplicării lor imediate în România Mare s'ar impune căci trebuie recunoscut că prezintă marele avantaj de-ai unifica dela o zi la alta legislațiunea. Dar trebuie să recunoaștem că, codurile noastre, unele din ele s'au învechit, iar altele n'au corespuns speranțelor ce s'au pus în ele.

Zilnic vedem sălile tribunalelor pline de oameni care și așteaptă rândul nu pentru a fi judecați, dar pentru a avea posibilitatea să vorbească numai justiției.

Eu simt o mare mâhnire când văd sălile tribunalelor pline, iar mâhnirea se transformă în revoltă când la orele șase celor cari le umpleau li se dau termene din oficiu, termene la care de asemenea vor avea dreptul nu de-a fi judecați, dar de-a aștepta din nou să vorbească justiției. Este foarte posibil ca acest drept să se reducă iarăși la o așteptare până la ora șase și la o nouă amânare din oficiu. Aceasta este situațiunea de fapt creiată de procedura noastră civilă, care în această privință merge mână în mână cu legea de organizare judecătorească. Grație procedurii noastre se produce îndoiială îndreptățită asupra însăși a noțiunei noastre de justiție. Dacă am introduce codurile noastre în forma lor actuală în România Mare, am

ajunge poate la rezultatul pe care trebuie cu orice preț să-l evităm, căci ne-am presenta în așa fel încât s'ar putea ca situațiunile de fapt care nouă ne produc o simplă revoltă, să determine pe frații noștri să regrete legile din trecut. Și aceasta nu trebuie să se întâmple cu nici un preț.

Conform unei alte păreri se susține ca să confectionăm legi noi în conformitate cu tradițiile noastre juridice. Chestiunea a fost pusă și rezolvată în acest sens în congresul avocaților dela Sibiu și ideia a fost precizată într'un articol apărut în revista „Dreptul” No. 1 din Iunie 1919 care apare la Sibiu semnat de D-l Dr. Petre Poruțiu. În acest articol D-l Poruțiu ocupându-se de un articol al colegului Mihail Paleologu spune următoarele:

„Autorul pledează pentru introducerea codurilor românești pe tot teritoriul României întregite și critică părerea unui jurist din țară, care aprobă rezoluția congresului avocaților din Ardeal, de a se respinge ideia adoptării codului civil Napoleon și de a se confectiona un cod civil viu în conformitate cu tradițiile noastre juridice”.

„Admitem și noi că stăm în fața unei chestiuni foarte importante și greu de rezolvat, dar o spunem fără înconjur, că nu ne putem închipui unificarea dreptului civil român astfel ca să ni se impună codul Napoleon. Noi nu vedem altă posibilitate pentru unificare decât o nouă codificare”.

O nouă codificare, originală, a noastră. Aceasta este o imposibilitate.

O nouă codificare, cu totul deosebită de tot ce a fost, nu se poate, afară numai de cât prin revoluțiune. Prin revoluțiune societățile răstoarnă tot ce a fost și se reclădesc pe alte baze; nimic mai natural decât ca la o lume nouă, legi noi. Dacă ar reuși bolșevismul, aceasta ar însemna moartea codului Napoleon și a tuturilor celorlalte legiuri, înfrățite cu el, cari vor fi înlocuite cu coduri noi întocmite pe baze comuniste.

Codurile sunt oglinda societăților, pe ele se bazează organismul social, ele sunt forța dinamică a societăților, căci prin ele și conform lor se pu în mișcare diverși factori sociali.

Noi, România Mare voiam să o organizăm pe o bază sănătoasă, să facem o legislațiune cât mai bună, nu dorim să operăm o transformare revoluționară.

Chiar cei cari susțin o codificare nouă ca d-l Petre Poruțiu, citează o serie de principii bune din c. civil austriac, care după părerea sa se vor impune în noul cod.

În articolul său d-l Poruțiu spune între altele:

„Codul austriac, de pildă, este cuncrescut cu instituția registrelor fonciare (cărților funduare) – dispozițiile privitoare la cărțile funduare sunt în vigoare pe întreg teritoriul fostei Ungarii; – eu nu-mi pot închipui cum am putea aduce în concordanță această instituție cu Codul Napoleon, fie chiar și textul adoptat în România, și cred că nu se va afla nimeni care să pledeze pentru desființarea cărților funduare. În dreptul Austriac și ungar femeia are aceeași capacitate ca bărbatul și măritându-se devine majoră chiar fără vârsta de 25 ani. Cum crede cineva că s'ar putea șterge din conștiința transilvănenilor noștri această noțiune de drept, cum am putea noi iar reduce femeia la starea de tutelă unde o ține încătușată codul Napoleon”.

Făcând această propunere d-l Poruțiu implicit mărturisește că codificarea cea nouă nu se poate face fără a se ține seamă de codurile ce sunt azi în vigoare în România și în restul lumii. D-sa propune ca să adoptăm unele principii din codul civil austriac. Congresul dela Sibiu a respins pur și simplu ideia adoptării în România Mare a codului civil Napoleon.

În aceste împrejurări este bine să examinăm chestiunea: cari din aceste coduri trebuie să servească drept bază viitorului nostru cod civil, sau dacă nu este mai bine să le înlăturăm

pe amândouă? Înainte de a examina chestiunea în fond, vă rog să-mi dați voe ca în contra codului austriac să ridic o imposibilitate morală. Noi popor de origine latină nu pute să primim legea invinsului de origine germană.

Latinitatea a reprezentat întotdeauna însăși ideea de drept, germanismul dinpotrivă forța; lupta acum a fost între latini, cari au luptat pentru triumful dreptului și germanii cari au luptat pentru tiranie și aservire.

Se poate ca victoria câștigată în aceste condițiuni, să aibă drept consecință adoptarea prin liber consimțământ în țările latine a dreptului German? Nu! Aceasta este o imposibilitate.

În al doilea rând, adoptând Codul Austriac, am comite o mare eroare națională.

Printr'un accident european nenorocit, frații noștri din Ardeal au trăit aproape 1000 ani sub dominațiunea politică a Ungurilor și sub cea culturală a Germanilor. Acestor împrejurări se datorește faptul că ei în loc de a urma imboldul firei lor latine și de a alerga la focarele de civilizație ale latinătății, Roma și Parisul, au luat drumul Vienei și Berlinului.

Aceasta a fost viața românilor subjugăți, impusă, dar nu voită; azi s'au sfărâmat lanțurile robiei, prima lor faptă, trebuie să fie scuturarea de toată influența ce le-a mai rămas impregnată din lunga lor viață dusă în mediul politic și cultural Ungaro-German.

Viața și cultura țărilor de origine latină, este țelul de azi al tuturor românilor și cei mai grăbiți trebuie să fie acei cari prin forță au fost împiedicați până acum să se desvolte în mediul de cultură latină.

Primul semn al desrobirei a fost pentru românii de peste Carpați, crearea armatei lor naționale și înființarea unei administrații și justiții românești. Prin aceasta s'au desrobit de sub forța brutală a celor ce i-au impilat până acum prin abandonarea codurilor Austriace și Ungare. Vom face un pas hotărât spre desrobirea de sub influența culturai germane. Dar punând problema pe terenul juridic, se poate să existe comparație din punctul de vedere al calității între codul Napoleon și cel austriac?

Codul Napoleon, al cărui centenar s'a serbat de curând, este recunoscut ca un monument legislativ.

Astfel se explică faptul că a putut trăi până acum și că cele mai multe din principalele sale dispozițiuni se potrivesc de minune societății de azi. Spre exemplu, principiile gestiunei de afaceri, corespund de minune vremurilor de azi, când din cauza războiului acest quasicontract a avut o largă aplicare. Cea mai mare calitate a acestei legi este că s'a mulțumit să pună numai principiile aplicate fără să intre în amănunte prin rezolvire de spețe.

Principiile aplicate cristalizate în articolele din Codul Napoleon, se pot asemăna cu niște stăvilare care regulează cursul unei ape, dar cari nu-i stânjenește întru nimic curgerea la vale.

Tot astfel articolele Codului Napoleon dau directiva doctrinei și jurisprudenței, le împiedică de a depăși unele limite, dar nu le oprește de a evolua, de a urma progresul, mersul înainte al societăților.

Astfel se explică cum în cadrul aceluiaș cod, s'a putut evolua dela faptul ilicit, prin o întreagă gamă a culpelor, până la teoria abuzului de drept.

Această elasticitate a Codului Napoleon este calitatea sa primordială, ea este de altfel caracteristică geniului latin. Codul austriac, din contra este o codificare rigidă a dreptului roman clasic, cu unele modificări menite de a-l pune în armonie cu viața poporului germen.

Caracteristica lui este cu totul contrară, este o imobilitate, cu care spiritul german greoi, puțin suplu a dus-o la un adevărat exces.

Iar cum este judecat Codul Austriac de d-l Lambert în lucrarea sa „La fonction du droit civil comparé”³.

„Codul din 1911 a fost atât de influențat de jugul tradițiilor romane încât conține regulile dreptului roman așa cum erau înțelese la epoca confecțiunii lor, modificate numai cu câteva corectări destinate a le pune în armonie, fie cu nevoile prezentului, fie cu particularitățile dreptului austriac”. Civilistii austrieci exagerează efectele codificațiunii, o consideră că are puterea de a imobiliza dreptul și părăsesc observația variațiunilor vieții juridice pentru a se mulțumi să interpreteze articolele codul din 1911 ... Știința Austriacă a dreptului civil este și astăzi sterilizată de această îndoită cauză de eroare: ficțiunea dreptului și superstiția dreptului roman.

Pentru a alege care din aceste două coduri trebuie să formeze nucleul viitorului nostru cod civil, nu este posibilă îndoială, nici ezitare.

Pe lângă considerațiuni sentimentale de interes și demnitate națională, sunt puternice rațiuni juridice cari impun Codul Napoleon sub forma lui din România și determină înălțurarea Codului Austriac. Aceasta nu înseamnă că nu trebuie să adoptăm din Codul Austriac toate aceste dispozițiuni cari au intrat în moravurile și obiceiurile fraților noștri și pe cari le vom găsi bune și pentru România Mare.

De exemplu: Deplina capacitate juridică la femei. Când se dă drepturi politice femeilor, nu li se poate refuza deplinătatea drepturilor civile.

Mărturisesc că pentru mine este un argument care pledează foarte temeinic în favoarea codului Napoleon, faptul că acesta ne aduce cu el doctrina și jurisprudența franceză. S'a susținut că noi putem crea doctrina și jurisprudența noastră. Nu eu voi nega această posibilitate, dar o sinceră observare a situațiunii de fapt va fi foarte edificatoare. Noi n'avem azi o doctrină propriu zisă, căci nu putem califica astfel monografiile și cursurile universitare. Avem o singură lucrare importantă asupra dreptului civil, lucrare în 14 volume a profesorului dela Iași D-l **D. Alexandresco**. *Explicațiunea teoretică și practică a Dreptului civil român*.

Doctrina și Jurisprudența noastră sunt direct inspirate de doctrina și jurisprudența franceză. Aceasta este în firea lucrurilor să se întâmple așa că noi n'avem în spatele nostru secol de civilizație ca Franța, ci numai vr'o 60 de ani ne despart de viața patriarhală a strămoșilor noștri. Doctrina și jurisprudența franceză ne-a fost și trebuie să ne fie și în viitor foarte folositoare.

Sunt multe materiile din codul civil la care se impune să facem modificări. Nu le voi enumăra pentru că n'aș putea-o face în mod complet în cadrul acestei conferințe. Principiul conducător care trebuie să domine la întocmirea cât mai repede a unui cod civil pentru România Mare este că luând ca bază codul civil Napoleon sub forma care se aplică în România să-l democratizăm și înainte de-a înova, să căutăm și să luăm tot ceea ce este bun, adaptabil firei și societății noastre, din codurile cari au guvernat până acum pe frații noștri, și numai în urmă să facem împrumuturi din codurile altor țări civilizate.

Și vom găsi în nordul Basarabiei un vechi cod civil moldovenesc, care reprezintă același drept roman, trecut printr'o civilizațiune apropiată de noi, cea bizantină. În codul Napoleon s'au pus principiile dreptului roman altoite cu cutumele franceze și trecute prin concepția doctrinarilor geniali care au făurit sau inspirat acest cod. Legiurea moldovenească din care

³ Pag. 62-63. M. Paleologu „Fapta” No. 8.

o parte se aplică azi în Basarabia este făcută pe aceeași bază a dreptului roman, influențat de Institutele lui Justinian și Basilicale și altoit cu așezăminte vechi moldovenești⁴.

Același sistem se impune să-l aplicăm în ceea ce privește codul penal și procedura penală. Codul nostru penal prezintă în linii generale trei mari defecte caracteristice. Carul civilizației în drumul lui înainte pe calea progresului n'a primit să se urce în el numai pe oamenii de știință, pe inventatori, pe artiști, ci printre aceștia s'au stercurat și excroci și pungași, astfel că au progresat, s'au civilizat, s'au subțiat într'atâta încât au reușit să se strecoare printre articolele codului penal înbătrânit. O primă garanție deci trebuie să se ia pentru a asigura o pedeapsă meritată tuturor pungașilor, tuturor excrocilor mari și celor civilizați. Codul penal al României Mari trebuie să fie astfel încât să garanteze înfăptuirea reformei morale.

De la 1800 până azi ideea de drept a evoluat. Azi este unanim recunoscut că nu este drept ca să nu se socotească în pedeapsă timpul arestului petrecut în prevenție. De asemenea cu concepțiile de azi se impune să se recunoască dreptul la daune interese tutulor celor condamnați pe nedrept. O a doua modificare radicală a codului penal deci să constee, în a-l pune la același nivel la care s'a înălțat azi noțiunea de drept.

În această ordine de idei d-l Ministru Th. Jeculeț spune într'un interview publicat în „Dacia” din 28 Martie 1919 referitor la chestiunea introducerii codului penal în Basarabia următoarele:

„Astfel, la unificarea Codului Penal s'au păstrat de Comisiune, unele dispozițiuni bune din codul basarabean cum sunt: 1) Socotirea timpului petrecut în prevenție în durata pedepsei; 2) Liberarea condiționată înainte de termen pentru bună purtare; 3) Articolul privitor la seducțiune care, în caz de ademenire sub făgăduiala solemnă de căsătorie, prevede pedeapsă”.

Bine înțeles că în codul penal al României Mari trebuie nu numai să adoptăm toate aceste modificări, dar trebuie să generalizăm modificările astfel ca să garanteze o cât mai bună dreptate.

Principiul libertății la 1810 era un câștig recent al revoluțiunii franceze. Azi războiul european l'a înfăptuit realmente și codul penal trebuie să cuprindă toate garanțiile cari se impun a fi luate în lumea democratică de azi pentru a garanta în mod absolut libertatea tuturor.

Codul comercial, sunt de părere să nu sufere mai nici o modificare. Codul nostru comercial, incontestabil că este bun, dar totuși are unele dispozițiuni greșite; de exemplu, impune forme mai grele pentru sechestrul asigurătoare și pentru popriri decât cele ordinare din procedura civilă. Dacă sunt de părere să-l introducem în forma lui actuală în România Mare, aceasta nu este din cauza calităților lui căci este dela sine înțeles că ar trebui cel puțin să îndreptăm erorile prea evidente.

Precum am spus, comisiunea parlamentară internațională pentru dreptul comercial lucrează cu multă stăruință și sper că, în curând, munca sa perseverentă pe care n'(a)u întrerupt-o nici în timpul războiului, va atinge scopul dorit: o codificare internațională în materie comercială. La acea dată, care nu poate fi mai îndepărtată de 2-3 ani, România care a aderat la comisiune, va avea un nou cod comercial. Cum nu este bine să schimbăm prea des legile, sunt de părere să aplicăm până atunci în România Mare Codul nostru comercial. Și pentru a nu produce prea mari perturbațiuni în țările alipite să-i aducem o importantă modificare, să dăm curs legal uzurilor comerciale.

Procedura civilă este un cod care n'a corespuns așteptărilor. Procedura noastră este șicanitoare, greoaie, face ca procesele să devină interminabile.

⁴ Codul Armenopol, Codul Andronachi Donici, din cari primul se aplică acum în nordul Basarabiei.

O bună procedură trebuie să asigure triumful dreptății; dar să realizeze aceasta prin mijloace simple și rezezi.

Dreptatea câștigată prea greu și foarte târziu, echivalează cu o nedreptate, cel puțin în parte.

Se impune deci să modificăm radical procedura civilă și să combinăm României Mari, o procedură simplă, căutând principiile și metodele bune, ori unde le am găsi să le adoptăm.

Precum se vede unificarea legislației este o problemă foarte importantă, care reclamă muncă multă și perseverență. Chestiunea s'a pus pentru prima oară în congresul avocaților dela Sibiu din Februarie 1919. Meritul revine deci fraților noștri.

În fruntea hotărârilor congresului stă chestiunea unificării legislației:

„Pentru întocmirea unui cod general pentru toate provinciile cuprinse în România-Mare, să se institue, fără întârziere, o mare comisie codificatoare în București, din care să facă parte cei maieminenți juriști și alți factori sociali din România veche, Ardeal, Bucovina și Basarabia.

Până la unificarea diferitelor coduri să se renunțe la reforme parțiale, cari îl loc să ne apropie, ne depărtează de unire”.

Prin această hotărâre, nu numai că s'a pus chestiunea dar s'a și indicat calea practică pentru a ajunge la soluționarea ei.

De atunci au trecut mai mult de șase luni și nu s'a făcut încă nimic. Se va spune către cei cărora le incumbă datoria de a se ocupa de chestiune, că fiind preocupați de conferința de pace de la Paris n'au avut nici posibilitatea nici liniștea necesară pentru a lucra; apoi am avut de dat lupte pe Tisa și pe Nistru.

Acestea pot constitui o scuză dar nici într'un caz o apărare temeinică.

În 1916, tunul bubuia la Verdum și Comisiunea parlamentară internațională de comerț lucra la Paris. În 1917 Veneția era serios amenințată, dar aceeași comisiune continua lucrările sale la Roma. În 1918 armata a III-a Engleză era amenințată să fie aruncată în Ocean, iar comisiunea persevera de a lucra la Londra. Belgia este acum tot așa de preocupată ca și noi de conferința Păcii dela Paris, dar aceasta nu o împiedică de a întruni la Bruxelles în Mai 1919, comisiune, pentru codul de comerț.

Când este știut că juriștii noștri de seamă, n'au fost toți trimiși la Paris, n'au luptat nici pe Nistru nici pe Tisa, apare ca o mare greșeală faptul că n'au fost chemați să muncească pentru unificarea legislației.

Dovada că s'ar fi putut lucra cu folos, se poate deduce din aceia că comisiuni neoficiale întocmite de baroul de Ilfov au lucrat în acest timp.

În Februarie 1919 în conformitate cu hotărârile congresului confracților noștri din Ardeal, am propus prin Ziarul „Universul”, convocarea la București a unui congres al tuturor avocaților din România Mare precum și să se institue comisiuni de avocați și magistrați cari să adune material și să prepare unificarea legislației. Baroul de Ilfov a primit propunerea și într-o Adunare ținută în această sală, s'au constituit diversele comisiuni și s'a dispus a se convoca congresul avocaților pentru ziua de mâine 16/29 Iunie 1919. Nu știu motivele pentru cari congresul nu se ține, dar pot afirma că Comisiunile au lucrat și lucrează serios.

Comisiunea pentru modificarea legii organice a corpului de avocați care lucrează sub președinția d-lui D. Dobrescu prodecen, a terminat aproape lucrarea sa și se speră ca până la toamnă o va da publicității.

În proiectul de lege ce s'a întocmit, se iau garanții nu numai pentru naționalitatea, vârsta și cunoștințele juridice ale viitorilor avocați, dar și pentru *onorabilitatea și moralitatea lor*.